

Sak 6 Uttalelser

innstilling fra Redaksjonskomiteen lørdag formiddag

Inneholder: 7 forslag til uttalelser:

- 6.1 Sats på energieffektivisering og energiomlegging
 - 6.1 Uttalelsen med sporendringer
- 6.2 Norge må kutte klimagassutslippene på hjemmebane
- 6.3 Naturvernforbundet krever supplerende nasjonalparkplan
- 6.4 Kursendring i samferdselspolitikken – bane før vei!
- 6.6 Gruvedrift med sjødeponi er miljøkriminalitet
- 6.7 Stans salget av Songli forsøksgård (Opprinnelig: Grytdalen som nasjonalt referanseområde for biologisk mangfald)
- 6.9 En mer miljøvennlig kalkindustri (Opprinnelig: Krav til kalkindustrien i Verdal)

I uttalelse 6.1 er uttalelsene 6.5 og 6.8 innarbeidet. Komiteen har kuttet i den opprinnelige uttalelsen for å få inn ny tekst. Uttalelsen foreligger i to versjoner; en versjon med komiteens endringer og en versjon med sporendringer som hjelp til å se hvilke endringer som er gjort. Versjonen med sporendringer er kun et hjelpedokument.

Uttalelse 6.2-6.4 foreligger med redaksjonelle endringer.

Uttalelse 6.6, 6.7 og 6.9 foreligger som nye, bearbejdede versjoner fra redaksjonskomiteen og forslagsstiller.

Forslag som kom i går, og som ikke ble ansett å være redaksjonelle endringer, er ikke innarbeidet. Det gjelder særlig forslag til tillegg i uttalelse 6.4. Disse forslagene må fremmes i debatten i ettermiddag.

Forslag 6.1:

Sendes til: Olje- og energiministeren, kommunal- og regionalministeren, Statnett, Enova

Sats på energieffektivisering og energiomlegging

Naturvernforbundet, samlet til landsmøte på Hamar 26.-28. august 2011, krever at regjeringen setter seg som mål å frigjøre minst 10 TWh fra bygg innen 2020, og at det utredes hvordan hvite sertifikater kan få fart på arbeidet. Industrien må forpliktes til 20 prosent energieffektivisering i samme periode. Sammen med ny fornybar energi kan den frigjorte energien redusere de norske klimagassutslippene med nesten 20 prosent.

Energieffektivisering er fremtidsrettet og helt sentralt for å løse klimaproblemet. Gjennom en kraftig satsing på energieffektivisering og bruk av den frigjorte energien til reduksjon av fossil energi, kan Norges andel fornybar energi økes ut over 67,5 prosent, slik regjeringen har blitt enig med EU om, uten ny kraftutbygging.

Energimeldingen regjeringen har varslet, må stake ut kursen mot et lavenergi- og lavutslippssamfunn. Lover, forskrifter og offentlige investeringer må fremme redusert energiforbruk og omlegging til fornybar energi. Energieffektivisering må stå øverst på den energipolitiske dagsorden, og energiloven må ha som overordnet mål å redusere energiforbruket. Det bør vurderes en egen spareparagraf.

For at energiforbruket reduseres må det bli dyrere å sløse med energien og mer lønnsomt å spare. I byggsektoren kan energiforbruket halveres, fra 80 til 40 TWh, innen 2040 og kuttes med 10 TWh innen 2020. Fossil energi til oppvarming må fases ut innen 2020 ved hjelp av økt CO₂-avgift og støtteordninger. Naturvernforbundet forventer at den kommende stortingsmeldingen om bygningspolitikk strammer inn energikravene til bygg og innfører virkemidler som bidrar til å redusere energiforbruket i den eksisterende bygningsmassen. En utredning av hvite sertifikater, en ordning der det gis et sertifikat til energi som blir spart, må være en del av meldingen.

Den fornybare energien som bygges ut, må bidra til å fase ut fossil energi, ikke føre til mer sløsing. Det må satses spesielt på energiformer som fører til lite arealbruk og belastning på naturmangfoldet.

Enova må fortsatt spille en viktig rolle for energieffektivisering, energiomlegging og umodne fornybarteknologier. I Enovas nye 4-årsavtale må energieffektivisering prioriteres og mer penger må brukes på tiltak i byggsektoren. For å nå målet om 10 TWh redusert energiforbruk innen 2020 trengs det 1,4–2,1 milliarder kroner årlig.

En bedre og mer effektiv bruk av energien kan gjøre flere av de planlagte og omstridte kraftlinjene overfløydige. Statnett må få utvidet sin verktøykasse, slik at de også kan sette i verk energieffektiviseringstiltak for å løse utfordringene i områder med en anstrengt kraftsituasjon. I tillegg må det utredes om det finnes andre alternativer enn bygging av kraftlinjer før slike vedtas. For eksempel vil bruk av kortreist kraft og industrietablering i regioner med kraftoverskudd redusere behovet for nye linjer i verdifulle naturområder. Smarte strømmålere og prising av effekt kan redusere forbruket og nettbelastningen.

Forslagsstiller: Landsstyret

HJELPEDOKUMENT: Forslag 6.1 med sporendringer:

Sats på energieffektivisering og energiomlegging

Naturvernforbundet, samlet til landsmøte på Hamar 26.-28. august 2011, krever at regjeringen setter seg som mål å frigjøre minst 10 TWh fra bygg innen 2020, og at det utredes hvordan hvite sertifikater kan få fart på arbeidet. Industrien må forpliktes til 20 prosent energieffektivisering i samme periode. Sammen med ny fornybar energi kan den frigjorte energien redusere de norske klimagassutslippene med nesten 20 prosent.

Energieffektivisering er fremtidsrettet og helt sentralt for å løse klimaproblemet. Gjennom en kraftig satsing på energieffektivisering og bruk av den frigjorte energien til reduksjon av fossil energi, kan Norges andel fornybar energi økes ut over 67,5 prosent, slik regjeringen har blitt enig med EU om, uten ny kraftutbygging. ~~Energieffektivisering og energiomlegging kan kutte Norges klimagassutslipp med 10 millioner tonn CO₂-ekvivalenter innen 2020. Reduksjonen tilsvarer over en tredel av reduksjonen som er nødvendig dersom Norge skal kutte sine utslipp med 40 prosent innen 2020 i forhold til 1990-nivå. I tillegg kan eksport av kraft eller kraftkrevende varer og tjenester kutte utslippene globalt.~~

Energimeldingen regjeringen har varslet, må stake ut kursen mot et lavenergi- og lavutslippssamfunn. ~~Det er helt avgjørende for å kunne løse klimautfordringen og stanse tapet av naturrikdommen.~~ Lover, forskrifter og offentlige investeringer må fremme redusert energiforbruk og omlegging til fornybar energi. Energieffektivisering må stå øverst på den energipolitiske dagsorden, og energiloven må ha som overordnet mål å redusere energiforbruket. Det bør vurderes en egen spareparagraf.

~~For at energiforbruket reduseres må det bli dyrere å sløse med energien og mer lønnsomt å spare.~~ I byggsektoren kan energiforbruket halveres, fra 80 til 40 TWh, innen 2040 og kuttes med 10 TWh innen 2020. Fossil energi til oppvarming må fases ut innen 2020 ved hjelp av økt CO₂-avgift og støtteordninger. Naturvernforbundet forventer at den kommende stortingsmeldingen om bygningspolitikk strammer inn energikravene til ~~ny~~bygg og innfører virkemidler som bidrar til å redusere energiforbruket i den eksisterende bygningsmassen. En utredning av hvite sertifikater, ~~en ordning der det gis et sertifikat til energi som blir spart, eller energispareforpliktelser~~ må være en del av meldingen.

Den fornybare energien som bygges ut, må bidra til å fase ut fossil energi, ikke føre til mer sløsing. Det må satses spesielt på energiformer som fører til lite arealbruk og belastning på naturmangfoldet. ~~Elsertifikatmarkedet er viktig for å øke produksjonen av fornybar kraft, men vannkraft burde ikke vært med i ordningen. Det øker presset på en allerede hardt presset vassdragsnatur. Elsertifikater bør i stedet gis til de umodne teknologiene som trenger støtte, som f.eks. havvind, tidevanns- og bølgekraft. Naturvernforbundet krever derfor en grundig evaluering av elsertifikatmarkedet i løpet av 5 år som grunnlag for å kunne gjennomføre nødvendige endringer.~~

Enova må fortsatt spille en viktig rolle for energieffektivisering, energiomlegging og umodne fornybarteknologier. I Enovas nye 4-årsavtale må ~~det settes mål for energieffektivisering, og Enova må få energieffektivisering prioritert~~ og ~~mer penger må brukes på~~ mer midler til satsing på tiltak i byggsektoren. For å nå målet om 10 TWh redusert energiforbruk innen 2020 trengs det 1,4–2,1 milliarder kroner årlig.

En bedre og mer effektiv bruk av energien kan gjøre flere av de planlagte og omstridte kraftlinjene overflødige. Statnett må få utvidet sin verktøykasse, slik at de også kan sette i verk energieffektiviseringstiltak for å løse utfordringene i områder med en anstrengt kraftsituasjon. I tillegg må det utredes om det finnes andre alternativer enn bygging av kraftlinjer før slike vedtas. For eksempel vil bruk av kortreist kraft og industrietablering i regioner med kraftoverskudd redusere behovet for nye linjer i verdifulle naturområder. ~~Smarte strømmålere og prising av effekt kan redusere forbruket og nettbelastningen. Kraftoverskuddet kan eksporteres som varer eller tjenester, i stedet for som elektroner.~~

Forslag 6.2:

Sendes til: Statsministeren, miljøvernministeren, olje- og energiministeren

Norge må kutte klimagassutslippene på hjemmebane

Naturvernforbundet, samlet til landsmøte på Hamar 26.-28. august 2011, krever at regjeringen i den kommende klimameldingen sørger for at det blir satt i verk større klimatiltak her hjemme og gjør det langt dyrere og vanskeligere å slippe ut klimagasser. Skal vi stanse klimatrusselen, må utslippene i rike land kuttes med 40 prosent fra 1990-nivå innen 2020, og utslippsveksten i fattige land må bli betydelig lavere enn prognosene viser.

Det historiske ansvaret for klimakutt ligger hos de rike landene. De må sørge for utslippskutt både i egne land og bidra med hoveddelen av den finansieringen som trengs for å oppnå utslippskuttene i de fattige landene.

Regjeringen skal ha ros for sin internasjonale innsats, særlig satsingen for å ta vare på regnskogen er et viktig klimatiltak. Men her hjemme mangler vi gjennomføring av tiltak og virkemidler som kutter utslippene. Utslippskutt i rike land er helt avgjørende for at store utviklingsland som Kina og India skal bli med på en ny klimaavtale. Regjeringen må stake ut en offensiv klimapolitikk i den varslede stortingsmeldingen. Naturvernforbundet forventer at denne meldingen legges fram så raskt som overhodet mulig.

En sterk og tydelig satsing på utslippskutt på hjemmebane vil ha en positiv effekt på grønne arbeidsplasser og teknologiutvikling i Norge. Norsk næringsliv vil tjene på en forutsigbar politikk som sikrer konkurransedyktigheten i en global lavutslippsøkonomi. Mangel på handling nå vil være en trussel mot framtidens arbeidsplasser i Norge siden utslippskuttene da vil måtte bli større og komme raskere. Det er derfor bedre å starte omleggingen nå og dermed sikre en framtidsrettet næringsutvikling.

Naturvernforbundet har følgende forventninger til den kommende klimameldingen:

- Norge må sette seg som mål å kutte utslippene med 40 prosent i forhold til 1990-nivå innen 2020.
- Tiltakene og virkemidlene som gjør det mulig å redusere de norske utslippene av klimagasser med minimum 14 millioner tonn CO₂ i 2020 i forhold til referansebanen, må på plass. Klimakurutredningen viser at dette er fullt mulig å gjennomføre.
- De sektorvise utslippsgrensene som ble etablert i forrige klimamelding, må være førende. Hver sektor må ta ansvar, og klimameldingen må synliggjøre hvordan sektormålene skal nås.
- Utslippene og utvinningstempoet i olje- og gassindustrien, Norges største forurensere, må reduseres kraftig.
- CO₂-avgiften må økes betydelig og bidra til utslippsreduksjoner fra transport, oppvarming og olje- og gassindustrien.
- Norge må fortsette sin internasjonale innsats, blant annet på skog- og energiområdet. Norske bidrag til disse utslippsreduksjonene må komme i tillegg til Norges egne utslippsmål, og regjeringen må gjennom klimaforhandlingene arbeide for at rike lands finansiering av klimatiltak i utviklingsland ikke skal gi rett til økte utslipp på hjemmebane.
- Gasskraftverkene på fastlandet i Norge må få anlegg for fangst og lagring av sine klimagassutslipp, ellers må de fratras retten til å drive på dagens klimafiendtlige måte.

Forslagsstiller: Landsstyret

1 **Forslag 6.3:**

2
3 *Sendes til Regjeringen, Miljøverndepartementet, Bjugn kommune, Åfjord kommune, Sør-Trøndelag*
4 *fylkeskommune*
5

6 **Naturvernforbundet krever supplerende nasjonalparkplan**

7
8 **Naturvernforbundet registrerer med glede at nasjonalparkplanen, som ble vedtatt av Stortinget i**
9 **1993, om kort tid sluttføres. Norge har med dette fått 54 nye nasjonalparker og**
10 **landskapsvernområder. Likevel er det nødvendig å utvide nasjonalparkplanen ytterligere.**
11 **Naturvernforbundet, samlet til landsmøtet på Hamar 26. – 28. august 2011, krever at regjeringen**
12 **setter i gang arbeidet med en supplerende nasjonalparkplan.**
13

14 En evaluering av alle verneområdene i fastlands-Norge (NINA Rapport 535 – 2010) fastslår at
15 de viktigste områdene for biologisk mangfold i altfor liten grad er sikret gjennom vern. Rapporten
16 fastslår at det er stort behov for supplerende av dagens verneområder som kan sikre viktige
17 forekomster av naturtyper og arter.

18 Presset på de deler av norsk natur som ikke er tilstrekkelig sikret for ettertiden, er for tiden
19 sterkt. Det skyldes først og fremst økt interesse for kraftutbygging og gruvedrift. Flere viktige
20 naturområder i lavlandet trues av by-vekst og økt industrialisering av landbruket.

21 Naturvernforbundet reiste i 2008 forslag om å etablere Preikestolen nasjonalpark. Frivillige
22 naturvern- og friluftsansjoner som representerer over 300 000 medlemmer står bak kravet.
23 Våren 2011 fremmet Venstre forslag om det samme på Stortinget, og miljøvernminister Erik Solheim
24 har fastslått at området har store natur- og kulturverdier. Miljøverndepartementet og Direktoratet
25 for naturforvaltning skal vurdere vern av Preikestolområdet i sammenheng med en samlet evaluering
26 av norske verneområder, men statsråden har uttalt at lokalt initiativ er en forutsetning for vern.
27 Naturvernforbundet mener det først og fremst må være naturverdiene som skal ligge til grunn for
28 vern av naturområder.

29 I Bjugn og Åfjord kommuner på Fosenhalvøya i Trøndelag ligger Storheia, et 50
30 kvadratkilometer stort og lite påvirket naturområde som spenner fra fjord til fjell. Større deler av
31 Storheia er uten varige inngrep i form av veier og kraftutbygging, og Naturvernforbundet mener
32 området må vernes som kystnasjonalpark som inkluderer Fosen reinbeitedistrikts tradisjonelle
33 driftsform. Flere truede arter lever her, blant annet storlom, hønsehauk og hubro. Området har også
34 kystregnskog som er en truet naturtype. Direktoratet for Naturforvaltning og Riksantikvaren har
35 dokumentert at Storheia har både store landskapsverdier samt viktige natur-, og kulturmiljø, og er et
36 godt eksempel på verdifull natur som per i dag ikke er sikret gjennom vern. Videre må planene om
37 utvidelse av Lapponia verdensarvområde følges opp med utgangspunkt i foreslåtte utredningsarbeid.

38 Naturvernforbundet mener at behovet for en supplerende verneplan er godt nok
39 dokumentert. Derfor må arbeidet starte nå slik at det kan bli avklart hvilke områder og naturtyper
40 som kan inngå i den supplerende nasjonalparkplanen.

41 *Forslagsstiller: Landsstyret*
42
43

2 3 **Forslag 6.4: Kursendring i samferdselspolitikken – bane før vei!**

4
5 **Dagens samferdselspolitikk fører til en kraftig vekst i vei- og flytrafikken. Trafikkveksten er en**
6 **av hovedårsakene til økt luftforurensing, global oppvarming og irreversible naturinngrep.**
7 **Naturvernforbundet krever en kraftig kursendring når neste nasjonale transportplan legges**
8 **fram tidlig i 2013. Investeringene i veinettet i og rundt de større byene må reduseres kraftig.**
9 **Pengene må gå til en kraftig satsing på jernbane, kollektivtrafikk, gangveier og sykkelveier. I**
10 **tillegg må veipengene i større grad brukes til trafiksikkerhetstiltak og mindre veiutbedringer –**
11 **i hele landet.**

12
13 Norge vil oppnå store gevinster av å legge om samferdselspolitikken. Innføring av
14 trafikkbegrensende tiltak i byregionene sammen med et mer attraktivt kollektivtilbud og bedre
15 forhold for gående og syklistene vil gi lavere klimagassutslipp, mindre luftforurensing og støy samt
16 redusere nedbygging av matjord og naturområder. I tillegg gir det mindre bilkøer og bedre
17 folkehelse, noe som vil spare næringsliv og folk flest for store beløp.

18 Også mellom byregionene skaper trafikken store miljøproblemer. Store passasjer- og
19 godsmengder fraktes daglig med bil, fly og trailer mellom byregionene og til og fra utlandet.
20 Veinettet bygges kraftig ut slik at det blir enklere og raskere å kjøre bil og plass til flere trailere.
21 Kapasiteten på flyplassene skal økes drastisk for å kunne frakte enda flere passasjerer, særlig
22 ferie- og fritidsreisende utenlands. Denne tilretteleggingen for økt miljøfiendtlig trafikk vil gi
23 større miljøproblemer, høyere samfunnskostnader og skape nye arealkonflikter. Den planlagte
24 utvidelsen av E 6 gjennom naturreservatet Åkersvika ved Hamar er dessverre bare ett av flere
25 eksempler på dette.

26 Jernbanen opplever stadig nye utfordringer. Det gamle jernbanenettet vi har her til
27 lands, er slett ikke i stand til å møte morgendagens utfordringer. 100–150 år gamle
28 enkeltsporbaner er et særdeles dårlig utgangspunkt for å få et miljøriktig og attraktivt alternativ
29 til bil, fly og trailer.

30 Naturvernforbundet støtter Jernbaneverkets intensjon om overføring fra vei til bane ved
31 å doble godsmengden på bane innen 2020 – tredobling innen 2030.

32
33 Naturvernforbundet krever derfor:

- 34 • Jernbanen må settes i stand til å møte utfordringene og dermed bidra til å redusere
- 35 transportsektorens miljøbelastning.
- 36 • Banenettet må bygges for de neste 100 åra. I de trafikkfulle korridorene må det meste
- 37 bygges nytt. Først da kan det bli mulig å flytte store mengder trafikk fra bil, fly og trailer
- 38 over på bane.
- 39 • Høyhastighetsbaner må bygges slik at de kan trafikeres av både persontog og godstog.
- 40 • Moderne dobbeltspor i intercity-trianglet (Skien-Lillehammer-Halden) må være ferdig
- 41 utbygd seinest innen 2023. Slike dobbeltspor må bli første etappe av høyhastighetsbaner
- 42 mellom de store byene, som kan bidra til en kraftig reduksjon i trailertrafikken og den
- 43 svært klimafiendtlige flytrafikken.
- 44 • Avinors videre utvidelser av de store flyplassene må stoppes.
- 45 • Omlegging av samferdselsinvesteringene, fra vei- til baneløsninger, må kombineres med
- 46 et langt bedre kollektivtilbud.
- 47 • Økning av drivstoffavgifter og parkeringsrestriksjoner og en arealpolitikk som reduserer
- 48 transportbehovet og prioriterer fotgjengere, syklistene og kollektivtrafikk.

49 *Forslagsstiller: Landsstyret*

1 **Forslag 6.6**

2 *Sendes til: Regjeringa, Miljøverndepartementet, Klima- og forureiningsdirektoratet, Sydvaranger*
3 *Gruve, Nordic Mining AS, Nærings- og handelsdepartementet*

5 **Gruvedrift med sjødeponi er miljøkriminalitet**

7 **Det er stor aktivitet og mange planar for ny gruvedrift omkring i heile landet. Dette vil auke**
8 **presset på landskap, verneverdige naturområde og raudlista arter og naturtypar.**
9 **Naturvernforbundet, samla til landsmøte på Hamar frå 26.-28. august 2011, krev difor at regjeringa**
10 **seier nei til gruvedrift med sjødeponi.**

11
12 Fleire av våre mest verdifulle fjordar står no i fare på grunn av gruvedrift. Det førelegg planar om
13 sjødeponi i Førdefjorden i Sogn og Fjordane og i Repparfjorden og Bøkfjorden i Finnmark. Etter at det
14 mest lønsame innhaldet i gruva er utvinna, sitt ein att med gruveavgang. Dette inneheld som regel
15 både viktige ressursar som ein bør ta vare på, men også miljøskadelege tungmetall og kjemikaliar.

16 Når gruveavgangen blir dumpa i fjorden, gir det skade på naturmangfaldet. Slam og
17 kjemikaliar spreier seg som regel lengre ut enn planlagd, og botnlevande organismar døyr og
18 fiskeyngel skyr tidlegare oppvekstområde, mens laks, sjøaure og sjørøye må vandre gjennom.

19 Sydvaranger gruve AS har fått løyve til sjødeponi i Bøkfjorden i Finnmark, ein nasjonal
20 laksefjord. Der har vi sett gjentekne brot på utseppsvilkåra og stadig nye søknader om auka utsepp
21 av gruveavgang med giftige kjemikaliar. Det har kome tilsvarende planar om sjødeponi i Førdefjorden
22 i Sogn og Fjordane og i Repparfjord i Finnmark, og det er grunn til å vente at desse sakene skapar
23 presedens for å fylle fjordane våre med gruveavgang i åra framover. Det har foreløpig vore lite
24 motstand mot sjødeponi frå Klima- og forureiningsdirektoratet, som uttrykte følgjande på
25 ekspertmøte i FNs maritime organisasjon (IMO) i mai 2011: "Sjødeponi av gruveavgang er vanleg
26 praksis i Noreg, og vil også bli vurdert for framtidige prosjekt."

27 Internasjonalt er det aukande motstand mot sjødeponi av gruveavgang. Store gruveland som
28 Kina, Australia, USA, Brasil og Kanada har forbod mot sjødeponi, og EU-parlamentet vedtok
29 resolusjon mot sjødeponi i 2004. FNs miljøorganisasjon arbeider for stans i utsepp av gruveavfall frå
30 land, og i dag er det berre Noreg, Papua New Guinea, Tyrkia, Indonesia og Filippinene som bruker
31 sjødeponi.

32 I mai i år presenterte Artsdatabanken den første norske Raudlista for naturtypar. "Fjord" står
33 på Raudlista på grunn av dei store belastningane som fjordane er utsette for gjennom utsepp,
34 deponi, giftige sediment, oppdrettsnæring og fysiske inngrep. Samtidig har Mattilsynet innført
35 restriksjonar på bruk av sjømat frå fleire fjordar og Vassforskrifta krev strenge planar for å etablere
36 god miljøtilstand i alle vassdrag og fjordar. No må Noreg rette arbeidet inn på å redusere belastninga
37 på fjordane og gjennomføre oppreinsking i gamle syndar, ikkje tillate nye utsepp.

38 Naturvernforbundet krev difor at regjeringa innfører eit generelt forbod mot nye sjødeponi
39 av gruveavgang og avsluttar eksisterande deponi. Samstundes må det bli stilt forpliktande krav om
40 sterk reduksjon av avfallsmengda frå gruver. Dette kan bli gjort ved å ha ei god ressursutnytting og
41 alternativ bruk av avgangen og val av driftsmetodar som gir minst mogleg avfall, som underjordsdrift
42 i staden for dagbrot og tilbakefylling av restavfallet i gruva der det er mogleg.

43
44
45
46
47

*Forslagsstillere: Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane,
Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark*

Forslag 6.7

Sendes til: Miljøvernministeren

Stans salget av Songli forsøksgård

Songli forsøksgård med naturreservatet Grytdalen i Sør-Trøndelag er i dag eigd av staten, men står i fare for å bli seld som jaktområde til private interesser. Naturvernforbundet krever at staten sikrar fortsatt offentlig eigarskap i området og i tillegg at vernet styrkast slik at Grytdalen kan bli brukt som eit referanseområde for biologisk mangfald.

Noreg har behov for større område med totalvern mot alle typar inngrep og næringsaktivitet. Eit referanseområde for biologisk mangfald er nettopp eit område med ein slik grad av vern. Dei fleste andre landa i Europa har oppretta slike område, men i Noreg er det berre nokre små reservat med tilsvarande vern. Referanseområde for biologisk mangfald er viktig for biologisk forskning, mellom anna for å måle effektar av klimaendringar utan andre påverknader, observere naturleg artssamansetting utan jakt samt å kartlegge nedfall av sur nedbør og bestandsutvikling av vilt.

Grytdalen med Songli forsøksgård i Orkdal og Snillfjord i Sør Trøndelag er ein ideell kandidat til å bli landets første større referanseområde for biologisk mangfald. Grytdalen er eit naturreservat der heile området er i statleg eige, det er stor kunnskap om området gjennom biologisk forskning ved Songli sida 1954 og det er stort engasjement og samarbeid for eit sterkt vern frå lokalbefolkninga, Orkdal kommune og lokale natur- og friluftsansjasjonar. Det er med andre ord minimale konflikhtar knytt til ei styrking av vernet. Direktoratet for naturforvaltning har forvalta området i mange år, og forskarar frå Norsk institutt for Naturforskning (NINA) og andre norske og utanlandske institusjonar har vore engasjerte i omfattande forskning med utgangspunkt i Songli forsøksgård. Utanlandske forskarar uttrykker at Grytdalen også kan vera viktig som referanseområde og forskning på biologisk mangfald i internasjonal samanheng, til dømes for Skottland og England. NINA uttrykker det slik i brev av 08.06.2011:

”Få skogområde i Noreg er så lite påverka av menneskeleg aktivitet og ligg så nære etablerte forskings- og undervisningsinstitusjonar som Songli. Området har ein stor variasjon i naturtypar. I tillegg er området så stort at det har ein gradient frå kystklima til eit meir kontinentalt klima. Dette gjer det interessant å nytte Songli som referanseområde for mange andre område i Noreg. Samstundes er det óg praktisk mogleg å bruke området som eit referanseområde, grunna kort veg til relevante forskingsinstitusjonar.”

Naturvernforbundet ber Miljøverndepartementet om å sikre varig offentleg eige av Songli forsøksgård og å etablere eit totalvern mot alle former for inngrep i Grytdalen naturreservat slik at det kan fungere som eit referanseområde for biologisk mangfald og biologisk forskning.

Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag

Forslag 6.9

Sendes Verdal kommune, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, NorFraKalk og Klif

En mer miljøvennlig kalkindustri

I Tromsdalen i Verdal ligger en av Europas største kalkforekomster. Området er samtidig et unikt naturområde med flere rødlistede arter og naturtyper. Uttak av kalk fra dagbrudd kan medføre store naturødeleggelser i Tromsdalen, men eksisterende kunnskap kan gjøre det langt mer miljøvennlig. Naturvernforbundet, samlet til landsmøte på Hamar 26. -28. august 2011, krever at politikerne i Nord-Trøndelag stiller strengere miljøkrav til kalkindustrien i Verdal

Kalken fra Tromsdalen har egenskaper som gjør den spesielt egnet til brenning. Brent kalk kan benyttes til flere formål i industrien; bl.a. til sementproduksjon, rensing av jern og tilslag i papirproduksjon. I tillegg til kalken, finnes der fyltforekomster av interesse for sementindustrien.

Tromsdalen er et unikt naturområde og har flere sjeldne og truede naturtyper som kalkgrotter, bekkekløfter, to kalksjøer og kalkfuruskog. Det biologiske mangfoldet i dalen er rikt med funn av flere truede arter. Uttak av kalk i dagbrudd medfører store naturødeleggelser. Bruddet i Tromsdalen båndlegger allerede 6 000 dekar, og kalkindustrien ønsker på sikt å firedoble sin kapasitet.

En videreutvikling av dagbruddene med tilhørende depoter for avdekket løsmasse, vil over tid gradvis omdanne dalen til et stort dagbrudd. Da vil Tromsdalen for alltid være ødelagt som naturområde.

Hvis utvinning av kalk skal fortsette i Tromsdalen, må dette skje gjennom underjordisk bryting (gruvedrift). Vi registrerer at en ny kalkutvinning på Høylandet skal skje underjordisk, for å ivareta reindriften i området. Ved underjordisk brytning skånes Tromsdalen som naturområde..

Foredling av kalkstein lokalt ved NorFraKalk i Verdal medfører allerede i dag uakseptable utslipp av miljøgifter, blant annet kvikksølvutslipp på 5,8 kg i 2010. I tillegg kommer utslipp av CO₂ på ca. 200 000 tonn årlig. En utvidelse av kalkvirksomheten vil trolig medføre store økninger av disse utslippene, dersom det ikke gjøres vesentlige tiltak for rensing. Å rense avgassene for kvikksølv og andre tungmetaller er teknisk mulig, og det er gjennomført ved tilsvarende anlegg andre steder i Norge. Rensing av CO₂ er også enklere her enn ved et gasskraftverk.

Naturvernforbundet aksepterer ikke at dagbruddene i Tromsdalen utvides utover de grenser som allerede er regulert. Samtidig krever Naturvernforbundet at kalkindustrien i Verdal umiddelbart får krav om å iverksette rensing av sine eksisterende utslipp av tungmetaller, dioksiner og andre miljøgifter. Det aksepteres ikke nye underjordiske kapasitetsutvidelser ved NorFraKalk, før rensing av alle utslipp av miljøgifter er på plass. Krav om rensing av CO₂ må komme så snart som mulig og før eventuelle utvidelser.

Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag